5655 1899 ՕԳՈՍՏ. 28/9 ՍԵՊՏ. ՇՈՒՄԱԼ ԻՐԹԷՍԻ 16 ՇԱԲ ԱՇԱԼԷ 1317 ՇԷՄԱՉԻ ԻԻ, ԷՎՎԵԼ 4/28 ԱՂԸՍԹՈՍ 1315

Զազէթամզ հաճբատա Զարշեն գին վ՝ Շումալա իրթէսի կիանիէրի թաղ օլունուր Ղրշ.
Սենելիկի պուրա իշին բէշին 60
Ալրը այլըղը 35
Սենելիկի բէշին բաշրա իշին 85
Ալրը այլըղը 45
Բօսքա իսճրէքի պիզէ այիտ տիր։
90 ղրուշլուգ բօսքա բուլու՝ 80
ղրուշա գապուլ օլունուր։
15 կիանիք նիւսխէ 60 բր. տրր։

ՄԵՋՄՈՒԱ ԱԻԳԱՐ

30 թաբլա 30 թարա

جمعة اخبار
باب اوغلی تقسیم جادەسی نومرو ٦٥

DIRECTION
DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
Grand'Rue de Péra 65

Ղազէթաեա միթէալիզ խուսուսաթ իշին Ց. ԹՕԼԱՑԵՍԱՆ մուրաճաաթ օլունու։ — Իտարէխանէ՝ Պէյօղլունտա Ճատտէի քէսիքրուէ № 65

ԱՍԻԹԱՆԷ 28 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կարծեմ ներելի է ինձ մի քանի խօսք ըսել և գրել հասարակութեանս արդի վիճակին վրայ։ Քաղաքական և ներքին կնճռոտ գործերն՝ մեծ ազդերը կը յոգնեցնեն, իրենց խորհրդարաններու և լրագիրներու մէջ խորհրդակցութիւններու, վիճաբանութիւններու նիւթ և պատճառ կ'ըլլան. պետական դժուարին գործողութիւններն՝ կառավարութիւնները կգբաղեցնեն. չ՞արժեր մինթէ որ փոքրիկ հասարակութիւններն ալ իրենց ներքին և առանձին գործերով զբաղին, իրենց թերի կողմերը պարզեն և ատոնց դարմանները մտածեն։

Ահա այս զգացումն և պարտաւորութիւնը զիս կը մղեն, իբր Հայ-Կաթողիկէ հասարակութեան անդամ, մի քանի խօսք ըսել պատ. լրագրիս սիւնակներուն մէջ, յուսալով որ նը-կատողութեան կառնուին ամեն սիրելի ազգակցաց կողմանէ։

Հասարակութեան մը նախ գոյութիւնը պէտք է ճանչցուի, և ատոր իւրաքանչիւր անդամ՝ այդ գոյութիւնը պահելու, պաշտպանելու համար պէտք չէ որ անհոգ ու անտարբեր ըլլայ։ Արդ, մենք ունինք Օսմանեան բարեխնամ կառավարութիւն, որուն հովանոյն ներքեւ կապրինք և միշտ Իր հայրական և բարեացակամ ակնկալութիւնը կը վայելենք. Պատրիարքարան, վարժարաններ, հիւանդանոցներ և ուրիշ հաստատութիւններ՝ մեր Օգոստաբար և Հպատակասէր Սուլթանին բարձր պաշտպանութեանը տակ մեծամեծ օգուտներու արժանացած են և կարժանանան. ունինք նոյնպէս Հռովմայ Կաթողիկէ Մեծ Եկեղեցւոյն արդի Գահակալը Լեւոն ԺԳ. Մեծ քահանայապետը՝ որ իբր Վեմ և Գլուխ մեր կրօնական հաստատութեան, եւ իբր ճշմարիտ հայր որդեասէր, մանաւանդ արեւելասէր ու հայասէր, ոչինչ չի խնայէր մեր ազգային եկեղեցւոյն պայծառութեանը, կրօնական դասուն բարեւաւութեանը համար, և ո՞րչափ անդամներ, մայրաքաղաքիս և գաւառներու մէջ մեր եկեղեցական իշխանութիւնները իրենց պաշտօնին վրայ բարձր պահելու, և կրօնական, ուսումնական և բարեգործական հաստատութիւնները կարելի եղածին չափ փայլուն վիճակի մը հասցնելու համար առատօրէն նպաստներ կը խրկէ. այո՛, այս նպաստաւոր և օգտակար տարրերը մեզի ամենայնիւ հանդերձ, չ՞արժէր կ'ըսեմ, որ քիչ մ'ալ մենք մեր հասարակութեան բարւոքման գործոյն վրայ լրջօրէն խորհինք. իւրաքանչիւրնիս, մեր կրօնական-ազգային պարտաւորութիւններն զգանք, պարտ ու պատշաճն կատարենք, և վերջապէս մեր եկեղեցիներուն, Կաթողիկոսարան-Պարիարքարանին և առաջնորդարաններուն գոյութիւնը պահելու համար ամեն նիւթական օգնութիւն օտարէն, դրսէն չսպասենք։ Անձնական պատուոյ խնդիր մ'ալ կայ այս պահանջման մէջ, որ բնաւ կարելի չէ ի նկատի չառնել։ Արդարեւ ո՞ր ազգն, ո՞ր հասարակութիւնն, ո՞ր ժողովուրդն է այն՝ որ բոլորովին անտարբեր, անհոգ ըլլայ իր հասարակական, կրօնական և ուսումնական գործոց նկատմամբ։

Շատ իրաւացի է պատ. Մեծմոսի Մեծ. Խմբագրապետին վերջին խմբագրականներուն մէջ այս առթիւ գրած գանգատները ու ըրած խիստ դիտողութիւնները։ Երանի՜ թէ լսելի ըլլային, և այն անտարբերութիւնն ու անհոգութիւնը որ տարիներէ ի վեր կը շարունակուի, վերջ մ'ունենային։

Մեր մէջ կղերն է որ ազգային-կրօնական վարչութեան գլուխը կը վարէ. եթէ աշխարհական տարրին անունը երբեմն կը լսուի, այն ալ անուանական է միայն։ Սակայն յանցանքը աշխարհական տարրին է որ այդ վարչութեան մէջ իր իրաւունքը չի փնտռեր ու չի գործադրեր։(*) Թէպէտ մեր հասարակական կազմակերպութիւնը սոսկ կրօնական ըլլալը կը յայտարարուի, սակայն բարեխնամ Կառավարութեան կողմանէ իւրաքանչիւր հասարակութեան ազատուոյն և մեծամեծներուն ալ կարեւորութիւն տրուած ըլլալը՝ Կայսերական հրովարտակներու և Պատրիարքական ֆէրմաններու պարունակութենէն յայտնի է։ Արդէն կառավարական արտօնութիւններով կազմուած ազգային երեսփոխաց և վարչական ժողովներու կազմութիւնն ալ ասոր ապացոյցը չէ՞ միթէ։

Արդ, որո՞ւ է յանցանքը երբ մեր վարչութեան մէջ աշխարհական տարրին մասնակցութիւնը անուանական ըլլայ, և ոչ թէ գործնական, քանի որ աշխարհական մեծամեծներն կամ ազգին ընտրեալ ներկայացուցիչները և ամբողջ աշխարհական տարրը, ազգային ժողովներու մէջ, ազգային ժողովներու նկատմամբ անտարբեր, անհոգ կը մնան, ցրտութեամբ և պաղութեամբ կը վարուին։

Միւս հասարակութիւններու մէջ այսպէս չէ։ Թէպէտ անոնց ալ հասարակական, վարչական կազմակերպութիւնը մերինին գրեթէ յարեւնման է, սակայն անոնք կղեր և աշխարհական՝ իրենց գործերուն կարգագրութեանը համար համեւաչխութեամբ կը գործեն, ոգի ի բուին կաշխատին իրենց իրաւանցը հետապարքերն ալ կը կատարեն, առանց մէկուն ակնկալութեան միւսին կարգադրութեան տկարանալը լաւ գիտեն, ոեւէ կրօնական-ազգային, կրթական և բարեգործական խնդիրներու նկատմամբ գիտեն իրենց իրաւասութեան սահմանը յարգել և ընդհանուրին օգտին համար միասին գործելը՝ կէտ նպատակի ունին։

Եթէ այսպէս չըլլայ, ամբողջ հասարակութիւնն կը տուժէ, և ատոր հետ մէկտեղ անշուշտ կղեր և աշխարհական առանձին առանձին կը վնասուին. եկեղեցի, վարժարան և այլն կը յետադիմեն, հասարակութեան ընդհանուր կացութիւնը լաւագոյն վիճակ մը չունենար, և բարոյական ու նիւթական ոյժերը օր ըստ օրէ կը նուազին։

Ահա ասոնք վարչական տեսակէտով նկատի առնուելու կարօտ բաներ են. հասարակութեանս ներքին և ընկերային վիճակին վրայ ալ կարժէ մի քանի խօսք ըսել։ ԴԻՏՈՂ

(*) Այս մասին գիտեմ թէ հանդուցեալ Ագարեան Կ-Պատրիարքը, Պատրիարքարանի եւ Հասարակութեանս վերաբերեալ գործերուն կարգադրութեանը համար ազգիս երեւելեաց եւ մեծամեծաց դիմումներ ըրած եւ քանի քանի անգամներ զանոնք Վարչական ժողովոյ գումարումներու հրաւիրած ըլլալովը հանգերձ, անոնց կողմանէ յայտնուած անտարբերութեան եւ ժողովներէն բացակայութեանը համար մեծապէս ցաւ զգացած է, եւ այս ցաւը նոյն իսկ այս տողերը գրողին ալ յայտնած է։ Դարձեալ սոյն ժողովականք այս կէտիս նկատմամբ գիտողութիւններ կարենան ընել, որոնց որչափ իրաւացի կամ անիրաւ ըլլալը, եթէ հիմայ անկարելի ըլլայ որոշել, յուսամ թէ ասկէ վերջը բռնուելիք ուղղութենէն պիտի հասկցուի։ ԴԻՏՈՂ

ԱԶԳԱՑԻՆ

Շէհրիմիզտէ պուլուանան Եպիսկոպոսարքմըզտան Քիւրէղեան հիւրմ. Յովհան Արքեպիսկոպոսըն վէ Մալաթիա մէրխասաի ճէմաատի Խաչատուրեան հիւրմ. Միքայէլ Եպիսկոպոսըն պու կիւն Բօմանեա, վէ Մուշ վէ Թէվապիսի մէրխասասը Ճնտոյեան հիւրմ. Ներսէս Եպիսկոպոսըն տախի Մուշա միւթէվէճճիհէն կէլէճէք հաֆթա շէհրիմիզտէն հարէքէթի իտէճէքլէրի իշիտիլմիշ տիր։ — Էրզրում մէրխասասը հիւրմ. Քչուրեան Կարապետ Եպիսկոպոսուն տախի պիր գաշ կիւնէ գատար Բօմանեա ապիմէթի իլլէճէկի խապէր այնմիշ տրր։

*** Միլէթիմիզ միւթէհիդանընտան օրուպ, Թրապիզօն Տիւեունը ումումիէ նազրը պուլունան Շապանեան սատ. Գրիգոր էֆ., մէջլունէն Տէրիսաատէթտէ պուլունտըղը միւտէթ զարֆընտա, սատրազամ հազրէթլէրիյլէ Նիշան-թաշընտա վագը տէվլէթխանէլէրինտէ, վէ ատլիէ նազրը Ապտիւր Բահման, Շուրայ տէվլէթ բէյիսի Սայիտ, վէ Եըլտըզ սէրայը Հիւմայունը Ղնճի Ֆըրգա գօմանտանը միւշիր Շէվքէթ, վէ Սէլիմ Մէլհամէ բաշալար իլէ սէր եավէրի հազրէթի Շէհրիեարի Մէհէմմէտ վէ սամսատը հազրէթի Շէհրիեարի Ահմէտ Զիւլքէֆիլ բաշալար հազարաթը վէ ոայիր պազը բիճալը քիրամ իլէ միւլազամէթ իթմիշ օլաղը կիպի, Տիւեունը ումումիէ իտարէ մէճլիսի բէյիսի Սըր Լէու վէ Համտի պէյ վէ գօմիսէր Շէֆիգ պէյ վէ միւտիրի ումումիսի գօնմ տ'Արնու վէ սաիր էրքան վէ ըուէսասի նէզարէթլէ կէօրիշմիշ տիր։

Շապանեան Գրիգոր էֆ., տամատը հազրէթի Շէհրիեարի Ահմէտ Զիւլքէֆիլ բաշա հազրէթլէրինէ բէտերլէրի միւթէվէֆա միւշիր Խոմայիլ Հագգը բաշանը մին էլ գատիմ թէվէճճիւհաժընա նայիլ օլմըշ օլաղլարընտան, մանատումը ալիէրի թարաֆընտան սէյֆիէլէրինտէ թամամ ալըղ օնու ըմագլա թալթիֆ գրլընմըշ տրր։

Էֆ.ի միւմաիլէյհ՝ պու կիւն Ավաթրիա վաբրը իլէ սէմթի մէմուրիէթինէ միւթէվէճճիհէն Տէրիսաատէթտէն հարէքէթի իլլէմիշ տիր։

*** Ռէֆիկմիզ ճէրիտէի Շարգիէնին բէնչ. կիւնքի նիւսխէսինտէ, Ա. Ալիք էֆ. թարաֆընտան էրմէնի-զաթօլիք ճէմաաթըմըզա միւթէալլիզ ալրճ իտիլէն պիր մէքթուպտա, ռէֆիգմիզին, սօն նիւսխէլէրինտէն պիրինտէ, ճէմաաթըն ումուր ու մէսալինին թէսվիէ իթմէք իւզրէ, Իտարէ մէճլիսինին, հիւրմ. Վէքիլին Բահթը բիեաէթինտէ ադը իճթիմա իթմէսի թէքլիֆինէ գարշը կէլէրէք, Իտարէ մէճլիսի թօբլանմազտան իսէ թօբլանմամաը տահա խաեբրը օլաճաղընը պէեան իթմիշ. վէ մին էլ գաիմ էրմէնի-զաթօլիք ճէմաաթընն էն բարլաղ, էն չէօրէթլի օլաղը զէման, ումուրը միլլէթին եալընըզ Բաթրիգլիք թարաֆընտան իտարէ օլունտըղը զէմանլար։ Իտուկինի տէրմիեան իլլէմիշ տիր։

Ա. Ալիք էֆ., ձէրիտէնին թէքլիֆինի չայեանը թէաճճիւպ վէ թէէսսիւֆ հաթթա թէրս պիր նասիհաթ տախի ատտ իթմիշ, վէ ըէֆիդիմիզ տէ «պէօյլէ էֆքեարլարըն վազթ ու զէմանը կէչմիշ օլտուղընը» ճէվապէն էֆ.ի միւմայլէյհէ անլաթմըշ տըր։

Ըէֆիդիմիզին ճէվապը պիզճէ նէ՞ գատար միւնասիպ իսէ, քէնտի թապիրինճէ, ասըլ թէրս վէ չայեանը թէաճճիւպ վէ թէէսսիւֆ օլան թէքլիֆ տէ, Ալիք էֆ.նինքի տիր։

Ալիք էֆ., բէք էյի պիլմէյի տիր քի, մէաէնիեէթի հաղրրէ վէ ճէմաաթլարըն սուրէթի իտարէի հաղրրէսի՝ քէնտինին թավսիֆ իթտիկի մէպտէ վէ մէսլէքէ թապան թապանա գարշը տըր. հաթթա ճէմաաթըմըզ թէշքիլաթընըն թա իպթիտալարընա աթթը նազար իտիլճէք տէ օլա, մունթազամ նիզամնամէլէր ահքամընճա միւթէշէքքիլ մէճլիսլէրէ թէսսուֆ իտիլմէզսէ պիլէ, նինէ օլ վազթըն ըուէսսաի ըուհանիեէսինին՝ հիւքիմէթի Սէնիէ իլէ ճէրէեան իտէճէք չու եա պու մէսէլէնին, վէ Բաթրիզխանէեէ, ճէմաաթա միւթէալիզ չու եա պու մասատէնին թէզէքքիւրիւ վէ գարարլաշարրըլմասը իչին, հէր տաիմ միւթէպէբանը միլլէթ միւրաճաաթ իթտիքլէրինէ վէ տաիմա պու սուրէթլէ հարէքէթ իտիլմէսի սաեէսինտէ, ըուէսսաի միշար վէ միւմայէյհիւմին մազպուլը տէվլէթ վէ միլլէթ օլտըզլարընա, վէ ումուրը ճէմաաթըն միհվէրի մաթլուպընճա ճէրէեան իյլէտիկինէ թէսաուիֆ իտիլճէկինէ չիւպհէ եօզ տուր։

Ալիք էֆ.՝ Բաթրիզիք՝ հէր նէ վազթ իտարէ մէճլիսի մարիֆէթիյլէ իշ կէօրմէք իսթէմիշ իսէ, մէսալինի միլլէթ չըզրրընտան չըզմըշ տըր, տիւօր. ճաապա պէօյլէ՝ մի տիր, եօզսա Բաթրիզիք, հէր նէ վազթ ճէմաաթսըզ, վէ եախսա ճէմաաթըն վէքիլի օլան իտարէ մէճլիսինին ըէյլ օլմաեարագ իշ կէօրմէք իսթէր իսէ, մէսալինի միլլէթին չըզրրընտան չըզմասընա օլ վազըթ մը իհթիմալ վար տըր. օգուեանլարըմըզ պուրասընը հիւքմ իթսինլէր։ Ֆագաթ համա օլսուն քի, Ալիք էֆ.նին էֆքեարընը պու կիւն ճէմաաթըմըզտա թէրվիճ իտճէք քիմսէ օլմասրդը կիպի, մէնֆիի հաղրզիէի միւիէթի՝ հէր կէօնա էֆքեարը մախսուսէեէ թէրճիհ լաէն, վէ քէնտի մէնֆաաթլարընը ճէմաաթըն խայրընտա վէ ճէմաաթ իլէ պիրլիքտէ հարէքէթ իթմէքտէ արաեան չ՝միւթէհալանը ըէհապին միեանընտա տախի մէզքիւր ֆիքրին թէսլիկինի թէալիմ իթմէէն պուլունմաեաճաղընա էմինիզ։

Թիֆլիսալ՝ չրգան Մուրճ նամ զազէթատան նազէն Հանդէս Սմսօրեայտա օգունտրդընա կէօրէ, ախիրէն չէհրի մէզքիւրտէ վէֆաթ լաէն Զուբալով նամ էրմէնի-գաթօլիկի թարաֆընտան Թիֆլիս իտարէի պէլէտիեէսինէ 190,000 ռուպլի վասիլէթ վէ թէրք իտիլմիշ տիր։

Իլք տէֆա օլարագ զազէթամըզտա, Ռուսիանըն պիր չէհրինտէ մուզիմ պիր էրմէնի-գաթօլիկինտէն պահս իտիեօրուզ։ Պունա պէղ նէ գատար չաշրեօր իսէք, էլպէթթէ օգունանլարրմըզտա չաշաճագ տըրլար։ Ֆիլվագը Թիֆլիստէ վէ Ռուսիանըն տիկէր պազը չէհրլէրինտէ պուլունան էրմէնի-գաթօլիքլէրի հաղրընտա էսէֆ իտէրիզ քի պուրաճա ճէմաաթըմըզըն ասլա մալիմաթը եօգ կիպի տիր։ Պու տա պիզիմ իչին, արտընրա զազէթամըզտա թէէսսիֆէն պէեան իյլէտիկիմիզ տույդուսուզլուղուն պիր սէմերէսի տիր քի, միլիկէթ պիւեիւք պիր ֆամիլեա տիմէք օլարը, վէ պու ֆամիլեանըն ահվալինի եկզոտիկէրէ պիլտիրմէքլիք՝ անճագ զազէթա վասրթասըյլա գապլի պուլունարը հալտէ, էլան պիզտէ նէ՝ պու խըզմէթի իյֆա իտէպիլէճէք պիր մունթազամ զազէթա չրգապիլմէքտէ տիր, նէ՝ տէ պուրատա վէ թաշրալարտա մէվճուտ էհալիմիզ՝ պէօյլէ պիրիպիրինին անվալինտէն խապէրտար օլմագ լիւզումընը հիսս իթմէքտէ տիր։

Ամապա նէ՞ վազթ չու տէրին ույդուտան ուեանանճաղըզ։

ԽԱՐԻՃԻՑԷ

Տրէյֆիւս տավասընա եագլընտա պիր նէթիճէ վէրիլէճէք տիր։ Պու նէթիճէնին նէ սուրէթլէ օլաճաղը մալիւմ տէյիլ իսէ տէ, էկէր Տրէյֆիւս գապահաթսըզ իլան իտիլիրսէ, քէնտի ալէյհինտէ իֆատէ վէ շահատէթլէրտէ պուլունմուշ օլան պիր թագըմ ժէնէրալլարը պունտան ասլաաթը տիլլէր օլարագ, ասքէրի թահրիքէ չալըշաճագլարը, վէ էկէր մէրգում գապահաթը իլան իտիլիրսէ, օլլագըթ տա քէնտի թարաֆտարլարընը էֆքեարը ումումիէեի եէնիտէն գըզըշարմաեա պաշլաեաճագլարը տէրքեար տըր։ Տիմէք Ֆրանսա էլան բահաթ պիր հալտէ տէյիլ տիր։ Խուսուսա կէլէճէք հաֆթա զարֆընտա Ֆրանսա Աեան մէճլիսի, ժէն. Պուլանժէնին զէմանընտա օլաը կիպի, պիր մէճլիսի ալիի մախսուս հալինէ իֆրաղ օլունարագ, ուսուլը հիւքիմէթի թէպտիլ իթտիրմէք թէշէպպիսսիւնտէ պուլունանլարը մուհաքէմէսիյլէ մէշղուլ օլաճագ տըր։ Հասըլը Ֆրանսա, չու էմնատէ ազիմ պիր պուհրան իչինտէ պուլունուեօր, օլաէրէճէէտ քի, պազը հիւքիմէթլէր, մէմլէքէթի մէզքիւրէտէ տախիլի գարըշըղըլար զուհուրինտէ, նէ կիպի թէապիրլէր իթթիխազ լտէճէքլէրի իզէրինէ շիմտիտէն տիւշինմէէ պաշլամըշլար տըր։

— Ֆրանսըզլար քէնտի իշլէրինտէ հէր կիւն պիրէր մէսէլէ իլէ ուղրաշտըգլարը հալտէ, տիկէր հիւքիմէթլէր իսէ սէսսիզ սէոսասը ինթիզամլարը խուսուսընա հասրը զիհին իտիեօրլար։— Ալմ. իմպէրաթօրընին Ալասս-Լօրէնէ կիթմէք իւզրէ եօլա չըգտըղը թէլէկրաֆ հավատիսի օլարագ եաղըլմըշ իսի։ Միշարիլէյհին պու ադիմէթի՝ իճրա օլունաճագ ասքէրի թալիմէրտէ հաղրը պուլունմագ իչին իտուկի պէեան իտիլմէքտէ իսէ տէ, ասըլ մագսատի՝ սինօրլարընը ահվալինի թէքթիշ իթմէքտէն, վէ օրտուեու հաղրը պուլունտուրմագ իւզրէ իգթիլա իտէն թէապիրլէրի իթթիխազ իյլէմէքտէն իպարէթ պուլունտրդը՝ զալէթալարընը ճիւմլէի ըիվաեաթընտան անլաշըլըեօր։

—Ալմ. օրտուսը Ալասս-Լօրէն էեալէթինտէ սէնէլիք թալիմէրինի իճրաեէ հաղրըլանմագտա օլտուղու կիպի, 250,000 ասքէրտէն իպարէթ պուլունան Ռուսիանընը Գաֆգասիա օրտուսու տախի Կուրճիսթան, Իմէրէթ վէ ճիվար էեալէթլէրտէ թալիմ իթմէքտէ տիր։ Պու օրտուեա տախը թայմս զազէթասընընը Սէվասթօբօլ մուխպիրինին վէրտիկի մալիւմաթա պագըլըրսա, մէզքիւր օրտու՝ հիյնի հաճէթտէ Հինտիսթան սինօրլարընտա Ինկիլթէրրաեա զարշը գուշանըլմագ իչին թալիմ իտիլմէքտէ իմիշ։ Մէզքիւր մուխպիր տիեօր քի, «Բօլիթիդաճա սօն մէսէլէլէր էսնասընտա Ինկիլթէրրատա պիր թագըմ ատէմլէր՝ լօրտ Սալիզպըրի գապինէթօսընը, պիր միւտախէլէի ֆաալիէեէ սէվգ իթմէկէ չալըշըգլարընտա, Ռուսիա հարպիէ նէզարէթի տէ, Ինկիլթէրրաեը էօյլէ պիր թէչէպպիւսատէն կէրի տուրտուրմագ իւզրէ, էզճիւմէ, Ֆաֆգասիա օրտուսույլա Հինտիսթան սինօրլարը իւզէրինտէ միւէսսիր պիր նիւմայիշ իճրասընա հաղըրլանմագտա իտի։ Նու հալտէ իլք իշարէթ վէրիլտիկինտէ, Ռուսիանընը մէրքէզի Ասիա օրտուսու՝ Հինտիսթան տէմիր եօլու խաթթը քէպիրինին ուճու օլան Ամֆղանիսթան իլէ Պէլուճիսթան իւզէրինէ եիւրիւեէրէք, Հինտիսթան սինօրլարընը վուրաճագ, վէ թէմամիյլէ Ինկիլթէրրաեա միւթի օլմասան Իսլամ գապիլէլէրինի իսեան իթտիրէճէք, վէ էյթէ օլ վագըթ Ֆաֆգասիա օրտուսու, Ռուսիանընը սէֆէր հալտէ պուլունան օրտուսընա եարտրմա եէթիշմէք իւզրէ, մէրքէզի Ասիաեա իմտատա չիթապան օլաճագ տըր։ Պու սէպէպլէ տիր քի, տիւշմէնին տէմիր եօլլարընը խարապ իթմէք վէ նագլիեաթընը թէմալիյլէ մահվ իյլէմէք իւզրէ, Ասիա սինօրլարընտա Գազագ սիւարիլէրինէ պիւեիւք էհէմմիեէթ վէրիլիեօր։

Ռուսլար, պու թէտպիրլէր իլէ, շիմալ քէնտիլէրին Ֆաֆգասիատա պուլունան օրտուսու, Ինկիլիզլէրին, պիզզաթ Պոմպայ վէ Գալկիւթատա պուլունան օրտուլարընտան տահա զիեատէ Հինտիսթան սինօրլարընա եազըն օլտուղունու պէեան իտիեօրլար։

Ինչու միւսատէմէնին թարիխ իճրասընա կէլինճէ, շիմտիլիք պուրասը մալիւմ տէյիլ տիր, շիմնքի համո օլսուն շիմալ Ինկիլթէրրատա, լօրտ Սալիզպըրի գապինէթօսընը չու եա պու մէսէլէյէ ուօլանը սիլահլա միւտախէլէեէ թէչվիզ իտէճէք պիր թագըմ պօշ ատէմլէր եօգ տուր։

—Աղրպէթ Ինկ. իլէ Թրանսվալ հիւքիմէթլէրի արասընտաքի մունազանին՝ մուհարէպէեէ միւնճիրը օլաճաղը անլաշըլըեօր։ Թրանսվալ մասէնէր բիացասը պիր թարաֆտան տիւշմէքտէ օլուպ, էնտիշէի մուճիպ օլմագտա իտուկի Լօնտրատան խապէր վէրիլիեօր։

Տիւն Ինկ. հիւքիմէթի թարաֆընտան Թրանսվալ հիւքիմէթինէ պիր իւլթիմաթում վէրիլմէսի մուգաբրէր օլաը՝ Մորնինկ Բօսթ զազէթասը եազըեօր։

Տէրհալ չըմալի Աֆրիգաեա կիթմէք իւզրէ Հինտիսթանըն 7 ֆըրգա ասքէրինէ վէ 3 պաթարեասընա էմր վէրիլմիշ օլաը՝ Սիմլատան Բիւյթէր նամ թէլէկրաֆ շիրքէթինէ իշար գելընմըշ տըր։

Թրանսվալ հիւքիմէթի տէ պիլճիմէ թօքճու ասքէրինի սիլահ ալթընա չաղըրմըշ։ վէ Պօէրլէր՝ հաղրրտա պուլունմագ իւզրէ էմր սլմըշլար տըր։

ՀԱՄԱԶԳԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՕՐԻՈՐԴԱՑ

Թիւ 11, Լայէ փողոց, Բերա

Վարժարանը պիտի վերաբացուի առաջիկայ Սեպտեմբեր 1ին, Հորեքշաբթի օրը։

Ընդունելութեան պայմաններուն տեղեկանալ ուզող պատուական ազգայինք կըրնան տեսնուիլ ամէն օր, Վարժարանին Տեսչուհւոյն, Տ. Սգնիւ Զօհրապին հետ։

Խնամակալութիւն
ՀԱՄԱԶԳԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Բերա, 25 Օգոստ. 1899

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Տիւն սէլամլըգտան սօնրա Ալմ. սէֆիրի հուզուրը Շահանէեէ գտպուլ պույրուլմուշ տուր։

—Մ. Թէսսալ Պէրժէնին Տէրիսաաաէթէ կէլմէսինտէն պէրու կէօմրիւք իսթիզրաղընը թէպտիլի հաղրընտա Օսմ. պանդասրյա Մալիեէ նէզարէթի պէնինտէ միւզաքէրաթա եէնիտէն պաշլանմըշ տըր։ Շիմտիեէ տէկին մէզքիւր իքի իտարէ՝ սէնէ էվվէլ ագա իտիլմիշ օլան մուգավէլէեի օգուտմագլա մէշղուլ օլմուշ օլուպ, ֆագաթ թէպտիլ ֆիեաթընը զարարլաշտըրըլմասը իչին իճապ իտէն միւզաքէրաթա կէլէճէք հաֆթա զարֆընտա պաշլանաճաղը թէէմին իտիլեեր։ Իքի թարաֆ արասընտա իթթիֆագ հասըլ օլուրսա, մէսէլէնին բէք չաբուգ մէճլիսի վիւքէլաեա թագտիմ իտիլճէկի մէմուլ տըր։

—Շէյխ իւլ Իսլամ էֆ.նին նամիզանլըը ուզամագտա օլտըը Զաթը հաղրէթի Բատիշահինին մալիւմէրի օլտըզընտա, էվվէլքի կիւն գուրէնաի Շէհրիեարիէն Ֆաիգ պէյ՝ միշարիլէյհին եալըսընա կէօնտէրիլմիշ, վէ իսթիֆսարը խաթրա ինաեէթ, վէ մապէյնի Հիւմայուն աթրպասընտան պիր զաթ՝ իճրաի միւտավաաթա մէմուր պույրուլմուշ տուր։

—Վիէննատա պուլընան թահրիրաթը խարիճիէ պաշ քեաթիպի Նուրի պէյ՝ էվվէլքի աղչամ Սիւրաթ զաթարըյա շէհրի մէզքիւրտէն հարէքէթ իթմիշ օլմաղէ, պու սապահ Տէրիսաաէթատէ պէքլէնիեօր։

—Ավսթրիա մալահաթկիւզարը՝ սէֆարէթին պաշ թէրճէմանըյա էվվէլքի կիւն Ֆէնէրալ Բում բաթրիկինի ղիեարէթ իթմիշ տիր։

—Ճէմիյէթի բուսուսիէ աղալըը՝ ումուրը շէնպէնտէրի գալէմի մէմուրլարընտան Թալէաթ պէյէ թէքվիզ, վէ թէրիֆաթի խարիճէ մուավինի Ղալիպ պէյէ Վինճի Օսմ. նիշանը իհսան պույրուլմուշ տուր։

—Գարատաղ բրէնսինէ, զէվճէսինէ վէ մախտումընա, շէհրիմիզտէ գալըզարը միւտտէթ զարֆընտա, թարաֆը հաղրէթի Բատիշահիտէն հէր կէօնա լութֆը մախսուսէ կէօսթէրիլիպ, միշարիլէյհիմ, բէնչ. կիւնիւ մապէյնի Հիւմայունա ազիմէթլէ, զաթը հաղրէթի Բատիշահի իլէ միւլագաթ իթմիշլէր, վէ բասիմի վէտաեը իյֆա իլէ, բիւքիւպլէրինէ թախսիս պույրուլան Մարմարա վաբօրը Հիւմայունընա բաքիպէն վէ բէֆաթլարընտա Բզզատին վաբօրը Հիւմայունը պուլունտըը հալտէ, Տէրիսաաէթատէն հարէքէթ իթմիշլէր տիր։ Խարճիէ նազրը վէ մաեէթի սէնիէ էրքեանը հարպիէ միշիրի բաշալար՝ թարաֆը Շահանէտէն միշարիլէյհիմ կէօնտէրի օլարագ, պիրլիքտէ վաբօրա գատար կիթմիշ օլտըգլարը կիպի, պէր միւթատ Օսմ. գարաղոլ սէֆինէսինտէն տախի թօքլար աթըլարագ, բասիմէի սէլամ վէ իհթիրամ իյֆա զըլընմըշ տըր։

—Գարատաղ բրէնսի թարաֆընտան Խաս ալտը միւտիրի՝ եավէրանը Շահանէտէն ֆէրիգ Ֆարիզ բաշաեա վէրիլէն Վինճի բիւթպէտէն Տանիլ Նիշանընը գապուլինէ միւսատէի սէնիէ էրզան պույրուլմուշ տուր։

—Բրէնսի միշարիլէյհ՝ գապթիէ նազրը պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ տախի Տանիլ Նիշանընը Վինճի վէ բօլիս միւֆէթթիշի Եուսուֆ Ճէմիլ պէյէ Յիւնճիւ բիւթպէսինտէն պիրէր զրթա վէրմիշ տիր։

—Բէնչ. կիւնիւ Ամէրիգա սէֆիրի՝ Պապը Ալիտէ սատրազամ հազրէթլէրինի պուլամասրընտան, զարթ տը վիզիթինի պրազմըշ տըր։

—Պուլկարիսթան զաբու քէթխիւտասը՝ եէվմի մէզքիւրտէ Պապը Սլիտէ տախիլէ նազրը հազրէթլէրիյլէ կէօրիշմիշ տիր։

—Օ կիւնիւ Ռումանիա սէֆիրի վէ Ավսթրիա մալահաթկիւզարը, խարիճիէ նազրը հազրէթլէրինի մազամարընտա պու-

լամատըզլարընտան, զարփ տը վէզիֆէլէրինի պրագմըշլար տըր։

—Չօճուգ խասթալըգլարընը Թէտավի խանէ Թագպիլէրտէն Պէրլինտէ Իմբէրաթօրիցա Ֆրէտէրիգ խասթախանէսի միւտիրի մուալլիմ Եակէնօգի՝ չէհրիմիզէ կէլմիշ տիր։

— Օսմ. վէ Եունան գօնսօլօսլար մուգավէլէսինին միւզաքէրէսինէ մէմուր գօմիսիօնըն Օսմ. մուրախխասլարը՝ Եունան մուրախխասլարընըն վէրտիկի լաիհանըն 40 մատտէսինի Թէտգիգ իթմիշ օլուպ, տահա 10 մատտէնին Թէտգիգի գալմըշ տըր։ Գունըն Թէտգիգիտէ, սապ. նիհաեէթինտէ խիթամ պուլաճագ, հուկ. իթթիֆալարընտա միւզաքէրաթը ուսուլունէ պաշլանաճագը մէմուլ տըր։

—Իզմիրտէն Սուրիէ վիլաեէթի լիմանլարընա 1300 Իսլամ մուհաճիրի տահա կիթմիշ տիր։

—Իթալիա սէֆիրի կէլէճէք հաֆթա չէհրիմիզտէ պէքլէնիիօր։

—Ֆրանսա սէֆիրի Մ. Գօնսթան՝ սապ. 12տէ մէէզունէն Ֆրանսաեա կիտէճէք իքէն, ազիմէթինի եէնիտէն Թէէխիր իթմիշ տիր։

—Նասըր Նամ Թօրբիլ սէֆինէսի, գաբաղօլ խըզմէթինի կէօրմէք իւզրէ եազընտա Սէլանիկէ կիտէճէք տիր։

—Թըտիվը Մըսըր՝ Գա[illegible]ատան Վիէննաեա կէլմիշ տիր։

—Միւնհէլլ օլան Իսկէնտէրիէ Րում բաթրիգլիկինէ՝ Տէրխասատէթ բաթրիկի սապըգ Իւչինճիւ Եօվակիմ էֆէնտի նամզէտ Թագտիմ խոլուտիկի, վէ քէնտիսինին պու մէմուրիեէթէ ինթիխապը էն զիեատէ միւհթէմիլ պուլունտուղը Թէէմին խոլլիեօր։

—Երզրումտան իչ իչին Գաֆգասիաեա կետիլմէսի զաթիէն մէնն խոլլուտիկի, վէ Րուսիա էմթաասընըն չիմտի պաչլըճա Գաթում Թարիգիլէ կէլմէքտէ օլտըղը՝ Էրզրումտան եազըլմըշ տըր։

—Գավը Սէրասքէրի էթ միւթէսհիւտիւ՝ Արիֆօվէրի Սօրկի էֆ. կէչէն կիճէ Պիւեիւք-ատատա 72 եաչընտա օլարագ վէֆաթ իթմիշ տիր։ Միւմաիլէհ՝ Պէյօղլընտա Ջամիօն մէքթէպի գարչըսընտա 25 պին լիրա զըյմէթինտէ պիր պինա ինչա իտէրէք, պունըն իրատընը միւէսսիսաթը խայրիեէէ Թէրք վէ հիպէ իյլէմիշ տիր։

—Մըսըր սուլարընտան կէլէն սէֆինէլէր հազըրնտա ճարի օլան զարանթինանըն՝ Բօրթիկէզ սուլարընտան կէլէճէք սէֆինէլէր հազըրնտա տախի ճարի օլմասընա խասրէր սըհհիէճէ զարար վէրիլմիշ տիր։

—Եվվէլքի կիճէ Թարլա պաշընտա Տօզլումաճը սօգագընտա սիկուրթալը քեարկիր պիր խանէտէն եանկըն զուհուր իտիպ, եանմըշ տըր։ Եանընտաքի իքի խանէնին տէ պազը եէրլէրի եանմըշ տըր։ Սալը կիճէսի Հէյպէլի ատատա Եալը ճատտէսինտէ եանկըն զուհուրիլէ, իքի խանէ վէ իւչ սիւքքեան եանմըշ տըր։

—Կէչէն կիճէ Մազըրքէօյիւ եազընլարընտա Սիմօն պէյին չիֆթլիկինտէն եանկըն զուհուր իտէրէք, սամանլըգ իլէ եանընտա պուլունան պիր պինա եանմըշ տըր։

—Օգս. 16տան 23է գատար չէհրիմիզտէ 185 քիչի վէֆաթ իթմիշ տիր։

—Իսկէնտէրիէտէ մայիս ալֆ. 1տէն սապ. 4է գատար եումուրճաղատան 88 վուգ. վէ 42 վէֆիաթ օլմուշ տուր։

—Պէյօղլունտա գումար մահէլլի օլան Գօնգօրտիանըն կիզլի մահէլլէրի՝ կէչէն կիճէ պիրտէն պիրէ Պէյօղլու զօմանտանը Մաիգ բաչա Թարաֆընտան պասըլարագ, վէ եվվէլճէ իթթիխազ իտիլմիշ օլան Թէտապիրի միւէսսիրէ սաեէսինտէ, իչինտէ պուլունան 30 գատար գումարպազլարըն ֆիրարընա մէյտան վէրիլմէեէրէք, ճիւմլէսի տէ գումար ալէթլէրիլէ պիրլիքտէ Թութուլմուշլար տըր։ Պիր հաֆթատան պէրու չէհրիմիզէ կէլմիշ օլան Ամէրիգալը զէնկին պիր Թաճիրին՝ իչպու գումարխանէտէ 180 լիրա զայպ իթմիշ օլտըղը րիվաեէթ օլունուեօր։

—Իքի հաֆթա էվվէլ Մազըրքէօյիւնտէ Երմէնի քիլիսէսինտէն 100 լիրա զըյմէթինտէ պազը էչեա չալընմըշ իտի։ Կէչէն կիւն մէզքիւր քիլիսէ իթթիսալինտէքի մէքթէպին արգասընտաքի արսատա օյնամագտա օլան մէքթէպ չօճուգլարը, Թօբրագլար իչինտէ քիլիսէէ աիտ պազը էչեա կէօրիւնճէ, հիւքիւմէթէ խապէր վէրմիչլէր, վէ տէրհալ մահէլլի մէզքիւր գազըլարագ, պիր գաչ խաչ, պիր գաւազան, վէ տահա պազը էչեա պուլունմուշ, վէ պունլարըն՝ քիլիսէտէն չալընան էչեա օլտըղը անլաշըլմըշ տըր։ Շու հալտէ չալընան էչեատան անճագ պիր գաչ կիւմիւշ զանտիլ պուլունամամըշ տըր։

—Օգոստոսըն կիւնճիւ կիւնիւ Ատանատա բոթասիօն ճատտէսինտէ 35 եաչլարընտա Ղազարոս նամը տիկէր Աբրահամ իսմինտէ պիրիսինին, զալպ աչէ սիւրմէքտէ օլտըղը կէօրիւլմէսի իւզէրինէ, մէրգում Թուֆէնկլուլուպ, իւզէրի արանտըգտա 9 մէճիտիէ վէ 12 իքիլիք գալպ աչէ զուհուր իթմիշ, վէ քէնտիսինին էնգարէնին Գօղազլեան զարիէսինտէն վէ Երմէնի ճէմաաթընտան Աբրահամ վէլէտի Արթին օլտըղըն, վէ Ատանալը Մազմանօղլու Արթին, վէ Այնթապլը Մարտիրոս, Տիգրան վէ Եօվսէփ իլէ պիրլէչէրէք, միւթէճիրէն իգամէթ իյլէտիկի Մէրմէրլի մահէլլէսինտէ Մըկըրօղլու Տիգրան խանէսինտէ զալպ աչէ իմալ իթմիշ օլտուգլարընտան, ալչըտան եաբըլմըշ զալըպ վէ սաիրէ պուլունտուղունը, վէ մէզքիւր աչէտէն 62 մէճիտիէ վէ 12 գատար իքիլիկի բոթասիօն ճիվլարընտա եէրէ կէօմտիւկիւնիւ իֆատէ իյլէմէսի իւզէրինէ, մէրգում, Թէրֆիգ օլունան մէմուրլար իլէ պէրապէր կիտէրէք, կէօմմիւչ օլտըղը մահէլլտէն մէզքիւր աչէեի չըգարըպ կէթիրմիչ, վէ իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու Մըկըրօղլըն խանէսի տախի արանըլարագ, քէլպէչէ տէնիլէն զուեումճը զալըպլըգ Թօզ հալինտէ ալչը վէ զալըպ եաբըլըպ, մուախխարէն զըրըլմըշ օլտուղու պիլ մուայենէ անլաշըլան ալչը բարչալարը վէ 8 ատէտ խըրսըզ անախթարը զուհուր իթմիչ, վէ պու պապտէ մազնուն կէօրիւնէն Մազման օղլու Արթին, Մըկըր օղլու Պետրոս վէ պիրատէրի Գրիգոր, Զըպլագ օղլու Կարապետ, Հաճըմը Նազար վէ Տիգրան տէրտէստ իտիլիպ, էվրագը Թահգիգիէլէրիլէ պէրապէր՝ ճինէթի ատլիեէ Թէսլիմ իթմիշլէր տիր։

ԱՄԱՂԹԵՂՋԻԻՐ

Գեղեցիկ ու մաքուր տպագրութեամբ գրքոյկ մըն է ասի, որ լոյս տեսած է վերջերս Մաթէոսեան տպարանէն։ Հատորիկը 1900 թուականը կը կրէ եւ կռնակին վրայ գտնուող «Կաղանդչէք» բառը կը ցուցնէ թէ իբրեւ այդ պէտի կարենայ գործածուիլ։

Հեղինակը՝ Բաստ Բաղդ Ունի՝ (որուն անունը կարդացած եմ նաեւ գրաբար քանաստեղծութիւններու հաւաքածոյի մը վըրայ) ամփոփած է այս անգամ չիտունի չափ ոտանաւորներ (բարեբաղդաբար աշխարհաբար)։ Ասոնց ամէնքն ալ քանակաս տաղէ բաղկացած են որոնց վերջին տունը խիստ բարոյական խրատ մը կը պարունակէ։

Պատ. Հեղինակը դպրոցական տղայոց համար գրելով՝ լնաւ կարեւորութիւն չէ տուած կ'երեւի լեզուի ներդաշնակութեան եւ՝ երբեմն ալ՝ գրչին ծայրէն ելածներուն ճշդութեան։ Ասոր հետ մէկտեղ հատորիկս կրնայ ծառայել դպրոցական տղաքներու եւ դաստառուն ալ կրնայ բերանացի ընել տալ անոր ընտրելագոյն կտորները։ Գինն ալ արդէն —3 դրուշ— շատ դիւրամատչելի է։

Կը յուսամ թէ Բաստ Բաղդ Ունին հետզհետէ հրատարակելիք հատորները պիտի կարենան դպրոցական շրջանակէն դուրս ալ համով հոտով ճաշակուիլ։ ԵՐ.

ՉԻՉԷՔՃԻ ԳԱՏԸՆ

)(102)(

Ժան Րըմի, Թէսկին օլմազ իչին քէնտի քէնտինէ ճահտ իտէրէք, կարտիանա՝

—Միւսիւ, պիր աղ էվվէլ վէրմիշ օլտուղունուզ սէօզիւ իճրա իթմէք իսթէ՞րմիսինիզ, տէտի։

—Եվվէթ. պիր աղ պէքլէեին։

Կարտիան՝ քէնտի պուլունտուղու սալանըն զաբուսընը աչըբ, պունուն եանընտաքի օտալարտան պիրինտէ տուրմագտա օլան ըէֆիգէլէրինտէն պիրինի չաղըրարագ,

—Գէնիմ եէրիմէ պիր գաչ տագիգա չուրատա տուր. միւտիրիեէթէ պիր մահպուս կէօթիւրէճէեիմ, տէտի։

—Բէք էյի, հայտէ սէն կիթ։

Կարտիան.— (Մաալէնէ.) Սիզ՝ միւտիրիեէթին եանընտաքի պիւիւք սալատա պանա պէքլէեին, մատամ, պէլքի զէվճինիզ իլէ պիրլիքտէ պուլունուրսունուզ։ Լաքին օրատա օնա հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէեէսինիզ. իսթիտասընըն իճրասընա մանի օլուրսունուզ, պէն տէ Թազիր վէ պէլքի ճէզա եէրիմ։

Մաալէն տիչարը չըգտը։ Արալարընտա հիչ պիր բարմագլըգ գալմատըղը հալտէ, մէրգումէ, զէվճինին գարչըսընտա, օնտան պիր իքի ատըմ ուզագտա պուլունուեօրտու իսէ տէ, անընլա գօնուշմագը, հաթթա անը տէրագուչ իթմէսի մէն իտիլմիշ իտի։ Լաքին պազըլըմ պունուն իչին օ գատար ճէսարէթի, զուվվէթի պուլունաճա՞գ մը իտի։

Հէր նէ իսէ. Մաալէն, միւտիրիեէթ տաիրէսի եազըհանէսի իչար օլունան մահէլլէ կիտիպ պէքլէմէքտէ իքէն, կարտիան՝ Ժան Րըմի իլէ կէօրիւշիւ։ Կարտիան՝ զէվճէսինէ իթմիշ օլտըղը իխթարը՝ Րըմիեէ տէ իթմիշ օլմասըյլա, պիչարէ զէվճ՝ իխտաթիա մէճպուր իտի։

Ժան՝ Մաալէնին եանընտան կէչտիկինտէ, պիրիպիրինի կէօրիւպ, հըչգըրտամալարընը կիւճ իլէ զապթ իտէպիլտիլէր։

Ֆագաթ պունտան զիեատէ պիր չէյ օլմատը։ Իքիսի տէ, նէ՛ պիր հարէքէթ, նէ՛ պիր քէլիմէ իրատ իտէմէտիլէր։

Կարտիան իլէ մահպուս միւտիրիեէթ տաիրէսինէ կիրտիքլէրինտէ, միւտիր եալընըզ օլուպ, եազը իլէ մէչղուլ իտի։ Մէրգում, պաչընը եազըտը գալտըրարագ, կարտիանա,

—Նէ՞ իսթէեօրսունուզ, Ժուրտէն, տէյի սօրտու։

—Միւտիր էֆէնտի, Ժան Րըմի նամ մահպուսուն սիզէ պիր րիճասը օլուպ, պուրէճա իսէ, պանա հազզը կէօրիւնտիւկինտէն, քէնտիսինի զաթընըզա կէթիրմէեէ տէրիւհտէ իյլէտիմ։

—Բէք էյի։ Րիճանըզ նէ՞ տիր, Րըմի։

—Միւտիր էֆէնտի, իքի կիւն էվվէլ ֆապրիգա միւտիրի Թարաֆընտան պէնիմ նամըմա սիզէ եազը ֆրանգ պրագըլմըշ օլտըղընը պիլտիրմէք իչին պէնի իսթէմիշ իտինիզ։

—Եվվէթ.

—Իմտի էֆէնտիմ, պէնիմ պուրատա հիչ պիր չէյէ իհթիեաճըմ եօգ տուր. վէրիլէն նաֆագա պանա քեաֆի տիր։ Լաքին զէվճէմ վէ պիր զըզըմ վար տըր։ Մահպուսիեէթիմ օնլարը զարուրէթէ տիւչիւրմիւչ տիւր, վէ պէլքի տէ չու էսնատէ էվլէրինտէ եէմէքճէքլէրի եօգ տուր։ Զէվճէմ Մաալէն պանա հիչ պիր չէյ սէօյլէմէտի, լաքին պէն, պրագմըշ օլտըղըմ աչչէնին միգտարընը, վէ էհէր Թիւքէնմէմիչ իսէ պիլէ Թիւքէնմէեէ եագլաչմըշ օլտուղունու բէք էյի պիլիրիմ։ Իչթէ էֆէնտիմ, պու սէվկիլիլէրիմի Թէսէլլի իտէպիլէճէք օլան օ աքչէնի քէնտիլէրինէ վէրէպիլմէքլիկիմի սիզտէն րիճա իթմէկէ կէլտիմ։

—Քէնտինիզէ պիր չէյ ալըգօյմագ իսթէմէ՞զ միսինիզ։

Ժան.— (կէօզլէրի եաչարարագ.) Խայր էֆէնտիմ, խայր։ Թէքմիլինի զէվճիմէ վէ զըզըմա վէրմէք իսթէրիմ։

Հապսխանէ միւտիրի.— (միւթէէսսիր օլարագ.) Գարարընըզ չայանը Թագտիր տիր։ Արզունուզա մուվաֆազաթ իտէրիմ… չիւպհէսիզ զէվճէնիզ կէլմիշ օլաճագ տըր։

—Եվվէթ, էֆէնտիմ։

Միւտիր.— (կարտիանա.) Մատամ Րըմի օրատա՞ մը տըր։

—Եվվէթ էֆէնտիմ։

—Սէօյլէեին կէլսին։

—Եվվէլճէ Րըմիեի զօղուչա կէօթիւրէեի՞մ մի։

—Խայր, պուրատա պուլունմասընը իսթէրիմ։

Կարտիան չըգտը, վէ աղ սօնրա Մաալէն իլէ պիրլիքտէ իչէրի կիրտի։

Զէվճ ու զէվճէ պիրիպիրինէ պագըշտըլար, վէ հէման պիրիպիրինէ սարըլմագ իսթէտիլէր իսէ տէ, վէրտիքլէրի վատա սաթըգ գալմագ իւզրէ, քէնտիլէրինի զապթ իթտիլէր։ Ֆագաթ հէեէճանլարընտան նաչի եիւրէքլէրինին չարբընթըլարընը մէն իտէմէտիլէր։

Միւտիր, պու սէսսիզ ֆագաթ ղանէթ միւէսսիր մէնզարէտէն զալպէանընտա գատար միւթէէսսիր օլարագ,

—Րը՛մի, զէվճէնիզի տէրագուչ իտին, տէյինճէ, Մաալէն տէրհալ զէվճինին եիւրէկի իւզէրինէ աթըլտը. այնի վագըթտա պու իքի հիւտի սիլէազ սահիպի, լաքին ղանէթ պէտպախթ օլան մախլուզլար, կէօզլէրինտէն ազան եաչլարը վէ գալպլէրինին չարբընթը վէ հէեէճանը արասընտա եէկտիկէրինի պուսա իթմէքտէ իտիլէր։

Ժան Րըմի, վէրիլէն միւսաատէեի սուի իսթիմալ իթմէմէք իչին, իւք տէֆա քէնտիսի՝ զէվճէսինին աղուշընտան չէքիլէրէք, վէ տիթրէմէքտէ օլան իքի էլլէրինի միւտիրէ ուզաթարագ,

—Ա՛հ, էֆէնտիմ… էֆէնտիմ… պիւթիւն րուհումլա սիզէ Թէչէքքիւր իտէրիմ, տէտի։

Հապսխանէ միւտիրի, եազըհանէսինին չէքմէճէսինտէն եիւզ ֆրանգըլըգ պիր զայմէ չըգարըպ Մաալէնէ վէրտի. պատէհու պիր տէֆթէր աչարագ,

—Րըմի, վէ սիզ մատամ, պուրատա իմզանըզը գօեունուզ, տէյի պէեան իյլէտի։

Մաալէն՝ մէզքիւր աղչէեի ըէտտ իթմէկէ ճէսարէթ իտէմէեօրտու։ Զէ՛նիզ Ֆըրանգ… զըզընըն տահա խայլի Թէտավիէ միւհթաճ օլտըղը պիր սըրատա, պու գատար աչչէ, քէնտիսի իչին սէրվէթ տիմէք իտի։

Զէվճ ու զէվճէ, տէֆթէրտէ կէօսթէրիլէն մահէլլէ իմզալարընը գօյտուլար։

Հապսխանէ միւտիրի.— (կարտիանա.) Րըմիեի կէօթիւրէպիլիրսինիզ, տէտի։

Ժան՝ էլինի զէվճէսինէ ուզաթըր, վէ օ սախի պու էլի Թութուպ, եիւրէկի իւզէրինէ տաեատը։

Ժան.— Կէլէճէք բէնչէնպէ՞ կիւնիւ զըզըմը տա պիրլիքտէ կէթիր, տէտի, վէ կէօզ եաչլարըյլա հըչգըրտամալարընը զապթա չալըշարագ, կարտիան իլէ պէրապէր տիչարը չըգտը։

Մաալէն՝ հէեէճան վէ Թէէսսիւրինտէն նաչի էօյլէ պիր հալէ կէլմիշ իտի քի, կիւճ իլէ աեագտա տուրապիլիեօրտու։

Քէնտիսի տէ, հապսխանէ միւտիրինէ, պօղուգ վէ քեսիք սէսլէ Թէչէքքիւրինի միւտէեէնին պազը սէօզլէր սէօյլէտիքտէն սօնրա տիչարը չըգտը։ Կիտէրքէն րուխսաթ Թէզքէրէսի քէնտիսինէ կէրի վէրիլտի, վէ սաէթ մէճնուն մազամընտա հապսխանէտէն չըգտըղընտա, քէնտի քէնտինէ,

—Ճէնապը Ալլահ հազզըմըզտա բէք սէրթ մուամէլէ իտիեօր։ Նի՞չին եարատմըշըզա եէթիշմէեէրէք, պէօյլէ մուազզապ օլմամըզա միւսաատէ իտիեօր. քէտէրլէրիմիզէ ճէֆալարըմըզա սէպէպ օլան խաինլէրի նի՞չին մահվ իթմէեօր, տէտի։

(Տէվամը)

Յ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

Մաթպաամըզտա էրմէնիճէ, Թիւրքճէ վէ Ֆրանսըզճա լիսանլարըա քիթապ, րիսալէ, տիւրլիւ վէ ճէնազէ պիլէթլէրի գարթ տը վիզիթ, գարթ տարէս, բօլիցա, մագպուզ սէնէտլէրի, մէքթուպ վէ զարֆ անթէթլէրի, հէր նէվ ըլանաթ, վէ սաիրէ թէմիզ, վէ միւշթէրիլէրի խօշնուտ իտէճէք սուրէթտէ միւթէտիլ ֆիաթլէ թապ օլունմագտատըր, վէ Թաշրալարտան մաթպաամըզա տօղրուտան տօղրու նախտա պիլէ վասըթա վուգուա պուլաճագ սիփարիշլէրին գապուլէտէճէք, ալ պիր միւտտէթ զարֆընտա վէ քէմալի էհէմմիյէթլէ իճրա իտիլիպ մահալլէրինէ թէսլիմ իտիլէճէքլէրի իլան օլունուր։

ՊԱՆՔ ԷՄՊԷՐԻԱԼ ՕԹՕՄԱՆԸՆ

ԱՆՕՆԻՄ ՇԻՐՔԷԹԻ

Սէրմայէսի 10.000.000 լիրա տըր

Շիրքէթին իտարէսի Գալաթատա տըր։

Իսթանպօլտա Սէնի ճամի մէյտանընտա, վէ Պէյօղլունտա Տօգթու եօլտա 206 նումէրօյու տաիրէտէ պիրէր շիւպէսի վար տըր։

Լօնտրա վէ Փարիստէ պիրէր պիւյիւք իտարէխանէսի մէվճուտ տուր։

(ՇԻՒՊԷԼԷՐ)

Ատանա,	Անգարա,	Այտըն
Հալէպ,	Իսկէնտէրիէ,	Էտիրնէ,
Էնգիւրէ,	Պաղտատ,	Պէյրութ,
Պրուսա,	Շամ,	Տօնիզլի,
Լարնագա,	Գանիէ,	Մէրսին,
Միտիլլի,	Ուշագ,	Զիլիվտէ,
Զօպուսիա,	Րուսճուգ,	Սէլանիկ,
Սամսոն,	Իզմիր, Սօֆիա,	Թրապիզօն։

Պանգը Օսմանի, Թահվիլաթ վէ էսհամը միւմասիլ էվրագ ալըմ վէ սաթըմ իշլէրինէ, մուայյէն վատէ իլէ եա հըսապը ճարի իչին աքչէ ...... վէ .... Լոնտրա վէ Փարիզ ...... [illegible]

Պօնտեան պարըյա պիր .... [illegible] 2 պէ., 6 այլըգ վատէ իլէ .... 1 պէ. վէ 3 այլըգ վատէ իլէ .... 1 ֆաիզ իլէ աքչէ գապուլ իտէր։

[illegible]

[illegible]

Նէֆսի հիսապը ...... Օսմանլը պանգասը 100 տէ

3 պէ. ֆաիզլէ Պրանսա, վէ Փարիզ 3 Ֆայիզլի Ալմանիա ...... [illegible] ...... իքթասը օրթաք ..... [illegible]

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Ճումաա 27 Օգոստոս

Գօնսոլիտա ալըլըմը	Լ. Օ.	24	31
Րումէլի շիմէնտըֆէրի	Ֆրգ.	120	25
Օսմանլը պանգասը	Ի. Լ.	41	75
Գրէտի ժէնէրալ Օթօման	Օ Լ.	2	30
Զիրաաթ պանգասը	»	8	18
Օմ. Սիկօրթա գումբ.	»	4	5
Սօս. Օթ. Ճ. ն. է Վալ.	»	2	
Թրամվայ Թահվիլաթը	Ֆր.	630	
Տէրգօս սու գումբանիասը		304	
Տէրիաա......		482	
Ատաշ ՓԻՍԱԹԸ			
Մէճիտիէ		107	36
Մէթալիք		98	
Եիրմի Ֆրանգլըգ		87	19
Ինկիլիզ լիրասը		109	38
Բօլ Էմբէրիալ		90	20
Քէաղըտ բուսլի	Լ. Օ.	8	59

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

1899 Մայիս 20ռեն իթիպարեն, եէնի նմրե տեկին, Պօղազ իչինէ իշլէյէն վափօրլարըն վագթը ճարեթելերի։

Րումէլի ճանիպինտան քալքըշ

11	Միրկ. ր. Հիս. պէք. արն. գուրշ. օրթաքէօյ. պէշիքթաշ	20
11	Եէնիմ. մէսալ. պէօյ. Թարապիա. Եէնիք. պէյկ. պօյ. խըզթըլազ	43
11 45	Գայս. ր. հիս. պէք. արնաւ. գուր. օրթ. պէշ.	34
11 45	Եէնիմ. մէսա. պէօյք. քիրէճպ. Թարապ. եէնիք. միրկ. խըզ.	46
12 30	Միրկ. ր հիսր, պէք. արնվա. գուր. օրթ. պէշիքթաշ	18
11 55	Պէօյք. պէյգ. ր. պաշչ. եէնիք. գանլ. ր. հիս. գանտ. վանի չէնկ. պէյլ գուզկ իսկ.	44
12 30	Եէնիմ. մէսար. պէօյք. Թարապ. եէնի. խըզ, պօյճք. իւմ. պէյք.	40
12 45	Ր. ա. գավ. եէնիմ. մէսար. պէօյ. Թար, պէյգ. ր. պաշչէ. չուպուգ. գանլ. ա. հիս, գանտ. պէյլ.	17
1 15	Գայս. ր. հիսար. պէպէք. արնաւ. գուրշ. օրթ. պէշք.	20
1 30	Եէնիմ. մէսար. պէօյ. Թար. եէնիք. միրկ. պէյք.	21
2 15	միրկ. ր. հիսար. պէք. արն. գուրշ. օրթ. պէշ.	33
2 3	Ր. ա. գավ, եէնիմ. մէսար. պէօյ. Թարա. եէնիք. խըզ, պօյճ.	43
3 10	Գայս. ր. հիս. պէք արն. գուրշ. օրթ. պէշք.	18
2 42	Պէօյք. պէյգօզ, բաշչ. ր. չուպուգ. ա. հիս. գանտ, պէշիք.	46
4	Միրկ, ր. հիս, պէք, արն. գուր, օրթա, պէշ.	21
4	Եէնիմ. մէսրա պէօյք Թարապիա եէնի. խըզ. պօյճ.	40
4 40	Գայճ. ր հիս. պէպ. արն. գուրշ. օրթք. պէշք.	33
5 30	Եէնիմ. մէսար. պէօյ. Թար. եէնք, միրկ, ր. հիս. պէք, արնվ, օրթ, պէշիքթաշ	43
6 30	Պէյգ եէնիք գանլճ միրկ ր ա հիս գանտ պէք արն չէնկ պէյլ գուզկ իսկելեսար	20
6 45	Ր. ա. գավ. եէնիմ. մէսրա. պէօյք. Թարա. եէնիք. խըզլն. պօյճք. ր. հիսար, պէպէք, արնա, գուրշ. օրթաքէօյ, պէշիքթաշ	23
7 30	Եէնիմ մէսար պէօյ Թարապ պէյգ. բաշչ եէնիք գանլճ. ա. հիս. գանտ. վանի. չէնկ. պէյլ. գուզ. պէշ.	34
8 30	Ր. ա. գավ. եէնիմ. մէսար. պէօյ Թարա. պէյգ. ր. պաշչէ. չուպ...	

գանլ ա հիսար գանտլ վանիքէօյ չէնկ պէյլ գուզ իսկելեսար | 17

9	Եէնիմ մէսր պէօյ Թար եէնիք խըզ	18
10	Եէնի մէսար պէօյ Թար եէնի պօյճ ր հիս պէշք. միրկ հիսարլը արնվ օրթ պէշ	
10 35	Միրկ պօյճ պէք արն գուրշ օրթ	46
11	Եէնիմ մէսար պէօյ Թար եէնիք միրկ ր հիս արն պէշք	20

Անատօլու ճանիպինտան քալքըշ

10 45	Պէյգ ա հիսր գանտլ վանի չէնկ պէյլ գուզ իսկ	45
11 15	Պէյգ բաշչէ չուպգ գանլ ա հիս ալթընքում վարօրա իսթինյէ	29
11 45	Ա. հիս գանտլ վանիք չէնկ պէյլէրպ գուզկն պէշիքթաշ	33
12 15	Պէյգ բաշչ եէնք գանլ ր ա հիս գանտ վանիք չէնկ պէյլէ գուզկն իսկելեսար	44
1 30	Պէյգ բաշչէ չուպգ գանլ ա հիսար պէշիքթաշ	17
2	Ա հիս գանտ վանիք չէնկէ պէյլէ գուզկ պէշիք	34
3 15	Չէնկէ պէյլ գուզկ իսկելեսար	17
3	Պէյգ բաշչ չուպգլ գանլ ա հիսար պէշիքթաշ	46
3 30	Ա հիս գանտ վանիք չէնկէ պէյլ գուզկ պէշիկ	34
4 30	Պէյգ բաշչ չուպ գանլ ա հիս	44
5	Ա հիս գանտ վանիքէօյ չէնկէ պէյլ գուզկ պէշիքթաշ	43
6 30	Պէյգ եէնիք գանլճ միրկէն ր ա հիս գանտլ պէք արնվ չէնկ պէյլ գուզկ իսկ	19
8	Պէյգ բաշչ եէնիք գանլ ա հիս գանտլ վանի չէնկէ պէյլէ գուզկն պէշիքթաշ	34
9 15	Պէյգ բաշչ չուպգ գանլ ա հիս գանտ վանիք չէնկլ պէյլէ գուզկն իսկելեսար	17
10 10	Ա հիսարըն տան տօղրու քէօփրիւ	45
10 30	Պէյգօզ եէնիք գանլ ա հիս գանտլ չէնկ պէյլէ գուզկ իսկ	33
11 10	Վանիքէօյտէն տօղրու քէօփրիւ	34

Քէօփրիւտէն Րումէլի ճանիպինէ

11 45	Պէշ օրթ գուրշ արն պէք ր հիսար պօյճ եէնիք Թարա պէօյ մէսար եէնիմ	21
12 20	Պէշք օրթ արն պէք ր հիս միրկ	20
12 45	Պէշիքթ միրկ խըզլն եէնիք Թար պէօյ մէսար եէնիմ ր ա գավ	43
1 15	Օրթ գուրշ արնվ պէք ր հիս միր	33
1 20	Իսկ ա հիս գանլը չուպգլ բաշչ պէյգ պէօյ	46
2 5	Պէշ օրթ արն պէք ր հիս պօյճ	18
2 30	Պէշք պօյճ եէնիք Թար պէօյ մէսա եէնիմ	40
3 15	Օրթ արն պէք ր հիս միրկ	21
3 35	Իսկ գուզկ օրթ պէյլ չէնկ արնվ գանտ ա ր հիս գանլ միրկ եէնիք բաշչէ պէյգ Թարա պէօյ մէսար եէնիմ գավագլար	23
3 30	Պէշ օրթք գուրշ արնվ պէք ր հիս միրկէն	33
4	Պէշ միրկ խըզ եէնիք Թար պէօյ մէսար եէնիմ	45
4 45	Պէշ գուզկ պէյլ չէնկ արնա պէք գանտ ա ր հիս գանլ խըզլ եէնիք բաշչ պէյգօզ	20
6	Պէշ օրթ գուրշ արնվ պէք ր հիս պօյճ եէնիք Թարա պէօյ մէսար եէնիմաճէմ	34
6 30	Իսկ գուզկ պէյլէ չէնկ գանտ ա հիս գանլ եէնիք պէյգօզ	13
7	Պէշիքթաշ օրթ գուրշ արնվ պէք ր հիս միրկ խըզլնա եէնիք Թարա պէօյ մէսար եէնիմ	
8 30	Պէշք օրթ արնվ պէք ր հիս պօյճ եէնիք Թար պէօյ մէսար եէնմ	44
9 15	Պէշ եէնիք Թարա պէօյք մէսարպ եէնիմաճ	21
9 40	Պէշք օրթաք գուրշ արնվ պէք ր հիս միրկէն	46
10 5	Միրկ եէնիք Թարա պէօյ մէսար եէնիմ գավագլար	40
10 20	Պէշք գանտլ ա հիս գանլ չուպգլ բաշչ պէյգ մէսր գավագլար	43
10 35	Պէշիքթ օրթա գուրշ արնվ պէք գանտլ ա ր հիսար գանլ միրկէն եէնիք բաշչ պէյգօզ	23
10 55	Պէք ր հիսար պօյճ խըզլն եէնիք Թար քիրէճ պէօյ մէսր եէնիմ	17
11 20	Պէշիքթ օրթա գուրշ արնվա պէք ր հիս միրկ եէնիքէօյ	18

11 45	Եէնիք Թարա պէօյ մէսարէնէմ	46
12	Պէք ր հիս պօյճ խըզլ եէնիք	33
12	Պէշ օրթ գուրշ արնվ ր հիսմիրկ	33

Քէօփրիւտէն Անատօլու ճանիպինէ

1 5	Պէշք գուզկ պէյլ չէնկ վան գանտ ա հիսար	45
1 20	Իսկ ա հիս գանլ չուպգ բաշչ պէյգօզ պէօյ	46
2 35	Իսկ գուզկ պէյլ չէնկ վանի գանտ ա հիսար	34
3	Պէշք ր հիս գանլ չուպգլ բաշչ պէյգօզ	44
2 45	Տօղրու չէնկէլքէօյ	17
3 35	Իսկ գուզկ օրթ պէյլէ չէնկլ արն գանտ ա ր հիս գանլ միրկ եէնիք բաշչ պէյգ Թարա պէօյ մէսար եէնիմ գավագլար	23
4 20	Վանիքէօյտէն ա հիսար	43
4 45	Պէշք գուզկ պէյլ չէնկլ արնվ պէք գանտլ ա ր հիս գանլ սէճն եէնիք բաշչ պէյգօզ	9 / 14
6 30	Իսկ գուզկ պէյլ չէնկ գանտ ա հիս գանլ եէնիք պէյգ պէօյ մէսար եէնիմ գավագլար	17
8 45	Պէշիքթ գուզկ պէյլէր չէնկլ վանի գանտ ա հիս գանլ չուպգլ բաշչ պէյգօզ	33
9 25	Իսկ գուզկ պէյլ չէնկ վան գանտ ա հիսար	45
10 20	Պէշ գանտլ ա հիս գանլը չուպգլ բաշչ պէյգ մէսա գավագլար	43
10 25	Պէշ գուզկ պէյլ չէնկ վանի	33
10 35	Պէշ օրթ գուրշ արնվ պէք գանտ ր ա ... գանլ միրկ եէնիք բաշչ պէյգօզ	23
11 10	Պէշ պէյլ չէնկ վանի ա հիս բաշչ պէյգօզ	4
11 40	Իսկ գանտ ա հիս գանլ չուպգլ բաշչ պէյգ պէօյ	41
11 55	Պէշ գուզկ պէյլէ չէնկ վան գանտ ա հիսար	20

Սկիւտար խաթթը

Սկիւտարտան Քէօփրիւյէ

11	Պէշիքթաշ, Գուզկ.
11 35	Պէշիքթաշ
12	
12 30	Պէշիքթաշ
1	
1 35	Պէշիքթաշ
2	
2 30	Պէշիքթաշ
3	
3 35	Պէշք.
4	
4 30	Պէշք.
5	
5 35	Պէշք.
6	
6 30	Պէշիքթ.
7	
7 30	Պէշք.
8	
8 30	Պէշիք.
9	
9 30	Պէշիք.
10 10	Պէշիք. Գապաթ.
10 30	Գուզկ.
11	Պէշիք.
11 30	
12	Պէշիք.

Քէօփրիւտէն Սկիւտար

11 30	Պէշք.	Իսկելեսար.
11 50	Պէշք.	Իսկ.
12 20		Իսկ.
12 50	Պէշք.	Իսկ.
1 25		Իսկ.
1 50	Պէշք.	Իսկ.
2 25		Իսկ.
2 50	Պէշք.	Իսկ.
3 20		Իսկ.
3 50	Պէշք.	Իսկ.
4 25		Իսկ.
4 50	Պէշք.	Իսկ.
5 25		Իսկ.
5 50	Պէշք.	Իսկ.
6 35		Իսկ.
6 50	Պէշք.	Իսկ.
7 30		Իսկ.
7 50	Պէշք.	Իսկ.
8 35		Իսկ.
9	Պէշք.	Իսկ.
9 45	Պէշք.	Իսկ.
10 15	Պէշք.	Իսկ. Գուզկն.
10 40	Գապաթ. Պէշք.	Իսկ.
11	Պէշք.	Իսկ.
11 25		Իսկ. Գուզկն.
11 50		Իսկ.
12	Պէշք.	Իսկ.